

індустрії поліпшується, вартість робочої сили у галузях спеціалізації висока. У цій групі вирізняють підгрупи:

- власне Захід (США та Західна Європа). Ця група країн у другій половині ХХ ст. характеризується найбільшим рівнем інтеграції на глобальному та місцевому рівнях, лідерством у процесах глобалізації, надзвичайно високою концентрацією високотехнологічних виробництв;
- далекосхідна група на чолі з Японією. Лише починає формувати структури постіндустріального суспільства та інтеграції у світове господарство. Інтеграція має частковий характер, оскільки ряд країн минули фазу індустріального розвитку, галузева структура їх господарства недорозвинута.

Для постіндустріальної економіки характерним є виникнення дисонансу в розвитку організаційної та інституційної структур, що обумовлює високий рівень диференціації фінансових потоків та утворення їх складних форм. Звичайним явищем стає виникнення циклічних чи повторюваних фінансових потоків, яскравим уособленням яких є утворення "фінансових пірамід" у тій чи іншій формі. Певна взаємозалежність інституційної та організаційної структур економік обумовлює збереження певної жорсткості структури національної економіки в цілому.

Екстраполюючи описані вище тенденції еволюції соціально-економічних типів національної економіки, логічним є передбачати наступну стадію розвитку постіндустріальної економіки, для якої є характерним повна незалежність інституційної та організаційної структур, що означає можливість хаотичної структурної організації національної економіки. Фінансові потоки у такій "фінансовій економіці" будуть максимально розгалуженими, характеризуватимуться всією повнотою реалізації закономірностей руху та високим рівнем невизначеності.

Отже, виникнення фінансової економіки стане закономірною стадією розвитку постіндустріальної економіки в межах окремого цивілізаційного утворення.

О.В. Костюк, канд. екон. наук, доц.,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"

СВІТОВА ПРАКТИКА АНТИКРИЗОВИХ ЗАХОДІВ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Специфічністю кризових явищ останнім часом стало надмірно швидке їх розповсюдження на національні фінансові ринки. Криза спричинила порушення нормального функціонування основних сегментів фінансового ринку, дестабілізувала світову економіку і призвела до

масштабного скорочення виробництва, зниження інноваційної складової економіки, реальних доходів населення, зростання безробіття.

Особливістю сучасної фінансово-економічної кризи є її глибина і надзвичайно швидке поширення. Вже з середини 2008 р. світова економіка опинилася в стані рецесії. За підсумками 2009 р. світовий ВВП скоротився на 2,2 %, а падіння обсягів світової торгівлі було зафіксовано на рівні близько 12 %.

Все це зумовило вжиття масштабних антикризових заходів щодо підтримки національних і світового фінансових ринків. Насамперед за мету ставилося:

- відновлення нормального функціонування основних сегментів фінансового ринку, забезпечення їх ліквідності та стійкості;
- попередження фінансової паніки, масового відтоку ресурсів із банківської системи;
- попередження знецінення національної валюти;
- стимулювання інвестиційного процесу та споживчого попиту.

У результаті запроваджені державами заходи щодо подолання проявів фінансово-економічної кризи можна класифікувати за такими напрямками:

1. Забезпечення ліквідності інституційних учасників фінансового ринку:
 - рекапіталізація фінансового сектора, запобігання банкрутствам шляхом тимчасової націоналізації, викуп неперспективних боргів, рефінансування іпотечних кредитів;
 - надання державних гарантій за зобов'язаннями фінансового сектора;
 - активізація міжбанківського ринку через розширення інструментів і умов рефінансування, зниження процентних ставок і норм резервування;
 - збільшення гарантій за вкладами населення;
 - реалізація нових стандартів валютної політики.
2. Фінансова підтримка реального сектора:
 - підтримка приватного сектора через дотації, субсидії і державні замовлення, надання державних гарантій за зобов'язаннями, допомога в реструктуризації заборгованості;
 - стимулювання банківського кредитування малих і середніх підприємств під гарантії держави.
3. Підтримка економіки, зайнятості та підвищення споживчого попиту.
 - підвищення імпортних мит, квотування, субсидування, ліцензування;
 - державні інвестиції в інфраструктурні проекти – підвищення зайнятості й сукупного попиту;

- податкові пільги, податкові кредити, скорочення податків.
- збільшення допомоги по безробіттю, відстрочення щодо погашення іпотечних кредитів, збільшення податкових відрахувань;
- політика підвищення зайнятості, обмеження на використання іноземної робочої сили; навчальні програми і програми перекваліфікації безробітних;
- створення антикризових комісій, інститутів розвитку, фондів управління активами, що перейшли у власність держави.

Сучасна криза ініціювала активність міждержавних дискусій зі спільного подолання кризи, хоча практичні результати за окремими напрямками виявилися дуже дискусійними. Складність розробки скоординованого плану дій полягає в необхідності узгодження різних політичних інтересів і урахування особливостей економічного розвитку всіх країн. Проте урядами країн були досягнуті перспективні домовленості щодо посилення контролю за фінансовими ринками та реформування міжнародних фінансових інститутів.

Аналізуючи антикризові заходи, що були застосовані країнами та урядами, необхідно підкреслити їх оперативність і масштабність. Стосовно України протягом 2009 року було прийнято й запроваджено ряд соціальних дій, запроваджено заходи щодо підтримки вітчизняної промисловості в агропромисловому комплексі, авіабудуванні, підвищено стандарти регулювання в банківській сфері.

Безперечно, глобальна фінансова криза виявила велику кількість протиріч, через розв'язання яких і відбувається розвиток і удосконалення світового фінансового середовища, оновлення галузевої і регіональної структур світового економічного простору. Для України це означає можливість знайти нове місце у світовій економічній спільноті за умови вдалої реалізації стратегії модернізації вітчизняної економіки.

*О.М. Костюк, д-р екон. наук, проф., О.С. Білашенко,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

ФОРМУВАННЯ ЗАСАД ЩОДО ПОКРАЩАННЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В БАНКАХ УКРАЇНИ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Підвищення ступеня незалежності директорів банків є, можливо, тією метою, яка об'єднує американський, британський та континентальний європейський підходи до реформ корпоративного управління. Адже саме незалежність директорів банків має бути передумовою